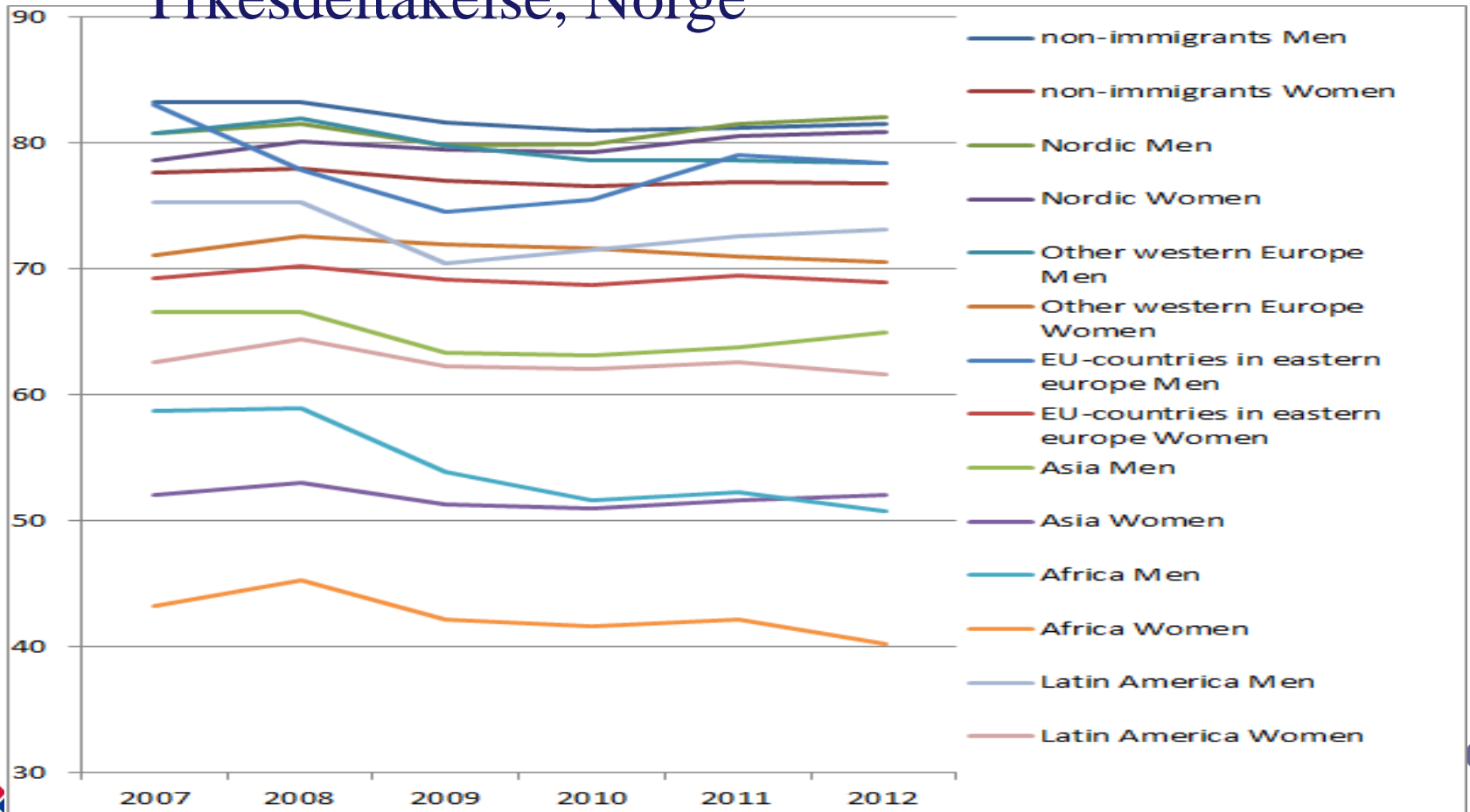

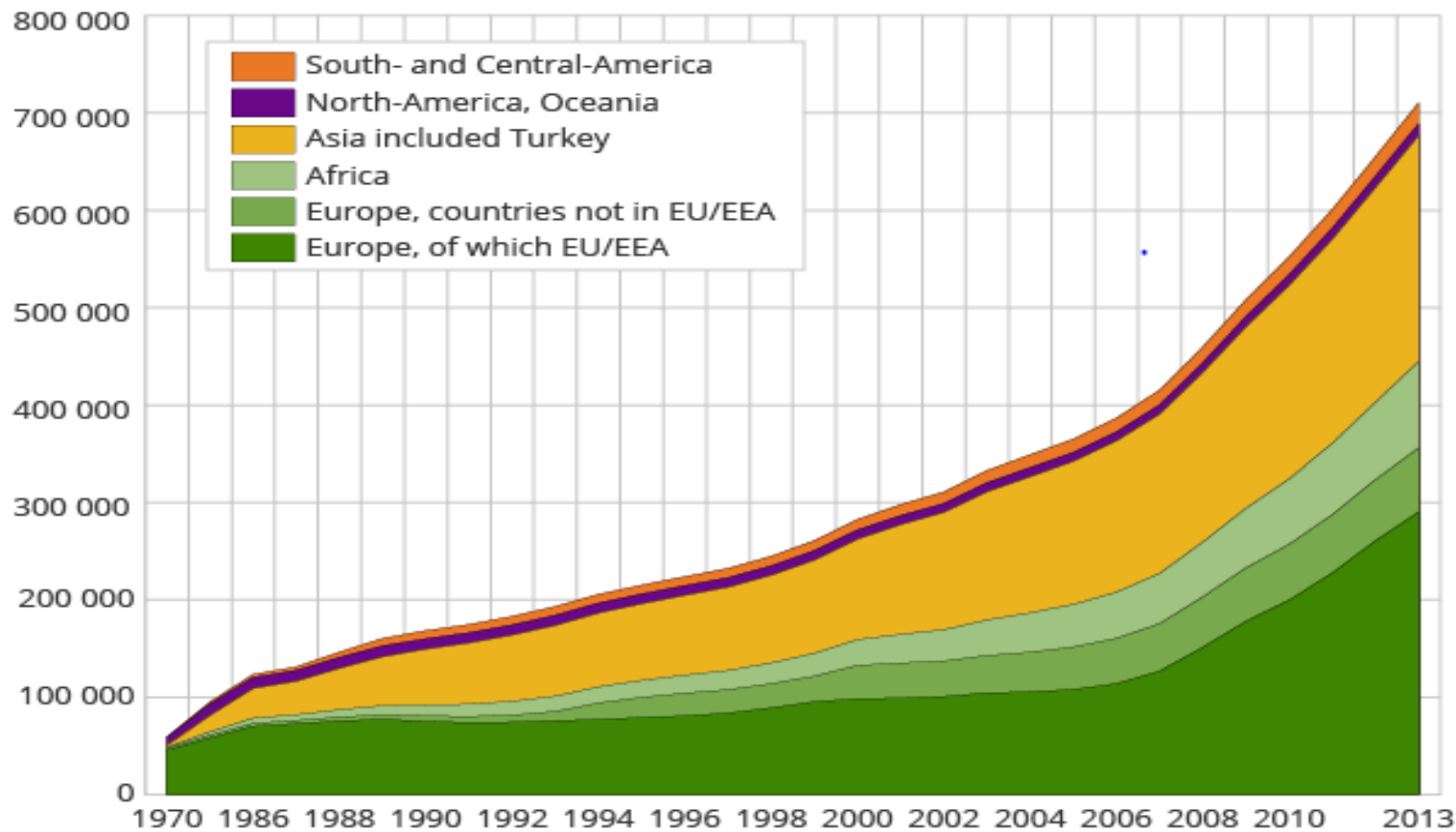
Virker NAV for innvandrere?

Anne Britt Djuve, Fafo.

Yrkesdeltakelse, Norge

Immigrants and Norwegian-born to immigrant parents, by country background. 1970-2013

Source: Statistics Norway.

Årsaker til lavere yrkesdeltakelse

Flyktninger: Mismatch mellom kompetanse og etterspørsel

Arbeidsinnvandrere: Forhold i arbeidsmarkedet: stor mobilitet ut og inn av randsonen, økte krav til norskferdigheter ved reintegrering.

Kjennetegn ved den norske arbeids- og velferdsmodellen: Regulerte lønninger, og alternative inntektskilder er tilgjengelige for bosatte.

Tette kompetansegapet – hvem har ansvar for hva?

Kommunene: Norskopplæring.

Introduksjonsordningen: kvalifisering av nyankomne flyktninger. Grunnskole. Kvalifiseringsprogram.

NAV (statlig del): Oppfølging av arbeidssøkere: informasjon, veiledning, formidling til jobb, ulike arbeidsmarkedstiltak

Fylkeskommunen: Videregående opplæring

Stat: Høyere utdanning

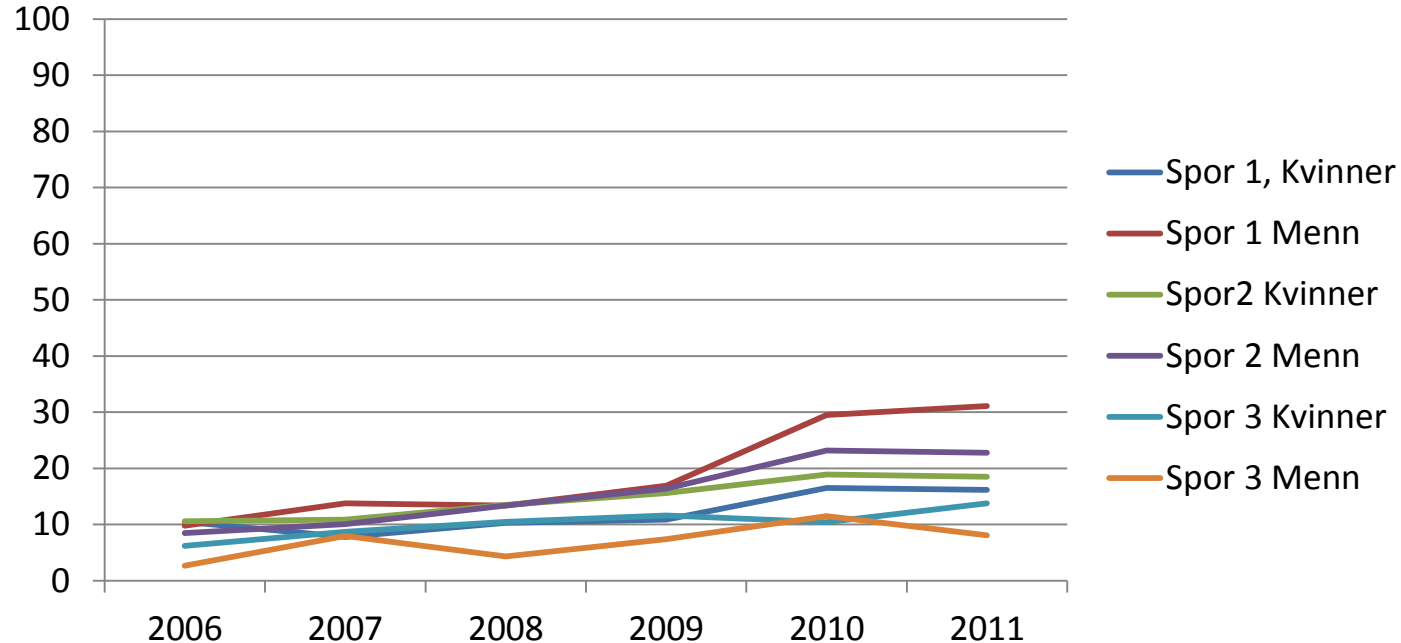
Hvor glipper det hen?

Glippe-eksempler hentet fra tre rapporter:

<p>Anne Britt Djuve, Hedda Haakestad og Erika Braanen Sterri</p>	<p>Miriam Latif Sandbæk og Anne Britt Djuve</p>	<p>Jon Horgen Friberg og Olav Elgvin</p>
<p>Rett til utdanning? Grunnskoleopplæring og videregående opplæring som tiltak i introduksjonsordningen for nyankomne innvandrere</p>	<p>Fortellinger om motivasjon Hva er gode arbeidsmetoder i NAVs AMO-kurs for innvandrere?</p>	<p>Når aktivering blir ydmykelse En studie av møtet mellom somaliske innvandrere og NAV</p>
 <p>Fafo</p>	 <p>Fafo</p>	 <p>Fafo</p>

Prosent deltakere i intro som deltok i grunnskoleopplæring i løpet av ordningen, etter startår i program

Kommunal variasjon

Tabell 2.5 Andel som har deltatt på grunnskoleopplæring for voksne innen mars 2013, blant deltakere i introduksjonsprogram med oppstart i 2010 eller 2011, og som deltar på spor 1 i norskopplæring. Kommuner som har bosatt minst 20 av disse deltakerne.

	Kvinner		Menn		Alle	
	N	Har deltatt	N	Har deltatt	N	Har deltatt
Sunndal	6	-	23	96 %	29	93,1
Bø (Telemark)	4	-	16	-	20	70,0
Drammen	16	-	12	-	28	57,1
Stjørdal	13	-	9	-	22	54,5
Steinkjer	4	-	16	50 %	20	50,0
Stavanger	21	33 %	24	58 %	45	46,7
Kristiansand	33	3 %	61	11 %	94	8,5
Harstad	18	-	15	-	33	6,1
Sarpsborg	10	-	10	-	20	5,0
Asker	17	-	12	-	29	3,4
Molde	7	-	22	5 %	29	3,4
Tromsø	16	-	29	0 %	45	0,0
Sandnes	7	-	16	-	23	0,0
Hamar	9	-	11	-	20	0,0

Retten som forsvant mellom saksbehandlerskjønn og strukturelle hindre

Er grunnskole et fullverdig introduksjonsprogram?

Har deltakeren råd til å fullføre?

Har kommunen råd til å innfri rettighetene?

Er grunnskole et egnet tiltak for alle som mangler grunnskole?

Lokale variasjoner i tilretteleggingen av tilbudet

Lovfestet rett til et tilpasset tilbud – men hva er egentlig det?

Utfall:

- Et stort antall deltakere i introduksjonsordningen går ut av ordningen uten grunnleggende ferdigheter i lesing, skriving og regning
- For disse er et videre utdanningsløp i praksis ofte stengt: det finnes ikke inntektssikringsordninger for å fullføre grunnskole. Studielån lite aktuelt.

NAVs tilbud til arbeidssøkere som mangler grunnskole/norskferdigheter

- Arbeidsavklaring
 - Veiledning
 - Praksisplass
 - AMO-kurs – dvs i all hovedsak kortsiktige
 - (Lønnstilskudd)
-
- Arbeidslinja: obligatorisk deltakelse på kurs og praksis

Kursleverandør:

«Markedet for jobb innen kantine, hotell, kjøkken, kafé og restaurant er enormt stort. Har deltakerne vilje, de riktige holdninger samt noe kunnskap, er det tilnærmet en jobbgaranti etter endt kurs. De som ikke lykkes, er det grunnet manglende vilje eller motivasjon, rus, psykiatri, adferdsvansker, tempo og tilgjengelighet. Det forekommer at språket, det vil si manglende norskkunnskaper, er et hinder, men i mindre grad enn de andre faktorer som er nevnt.»

Fra 'Fortellinger om motivasjon'.

Brukerne: Ambivalens til AMO-kurs:

- *Vi har kofferten full av kurspapirer (latter). Kursene de sender oss til er mer som et kaffemøte, man drikker kaffe og bare sitter der. Det virker ikke som de som arrangerer kursene regner med at vi skal få noe utbytte av det (...)
Det er ikke akkurat noe du kan vise til en arbeidsgiver...*

Fra 'Når aktivering blir ydmykelse'

- *Det er mye bedre med kurs enn med praksis. Vi vil ha mer undervisning. Språk, skriftlig norsk. Men det er ikke nok. Hvis man bygger et hus, så bygger man ikke øverste etasje først. Man bygger nederste etasje først. Men NAV vil bygge den øverste. Det går ikke an. Man må først lære norsk før man kan begynne å jobbe. Men vi har ikke noe valg. Det er de som bestemmer. Vi må gjøre som de vil. De presser oss veldig... - Kvinne i KVP*

Fra 'Når aktivering blir ydmykelse'

Brukernes erfaringer med praksisplasser

- Jeg har vært igjennom så mange praksisplasser. Senest i går fikk jeg en tekstmelding om at min praksisplass er over. Nå vet jeg ikke hva jeg skal gjøre. Og jeg gruer meg til å besøke NAV igjen. Jeg orker ikke flere praksiser. (...) Vi er bare gratis arbeidskraft for arbeidsgiverne, måned etter måned, år etter år, som ikke fører noe sted. Når praksisen er ferdig, står det en ny kandidat klar – hvorfor skal de ansette noen når de får gratis arbeidskraft fra NAV? - «Mohamed», mann i 40-årene. (Fra 'Når aktivering blir ydmykelse)

«Jeg var på kantinepraksis. Og fant ut at det var en norsk dame som jobbet på praksis. Da jeg kom, slutta hun etter en uke. Da begynte jeg på praksis for NAV. Da jeg slutta, en uke før, kom det en annen fra NAV, som skal jobbe tre måneder praksis. Så arbeidsgiver vil ikke gi jobb – fordi NAV hele tiden sender nye som kommer på praksis. De sa til meg: «Hvorfor skal vi betale deg, når vi får andre som kan jobbe gratis?» Men jeg sa: «Jeg har familie, jeg har husleie, jeg trenger å leve.»»

Fra 'Fortellinger om motivasjon'.

Hva kan NAV gjøre for å fylle kompetansegapet?

- Dersom NAV skal ha ansvar for kvalifisering av arbeidssøkere som mangler basiskompetanse må innhold og lengde på tiltakene endres betydelig. Neppe mulig uten endring på politisk nivå.
- Mindre bruk av praksisplass? Tettere oppfølging av arbeidstakere og arbeidsgivere. Vil kreve ressurser.
- Fra aktivering til offentlige jobber? Politisk vilje...?
- Utvikling av og systematisering av kunnskap (hva virker for hvem), både innenfra og utenfra (hvor er bottom-up), samt styrking av kompetanse og status i førstelinja.

For lite fokus på systemkritikk og – forbedring innenfra. Hvor er bottom-up?

- Brukerperspektiver
- Mye ansvar og lite innflytelse i førstelinja
- Motivering av deltakere og kursing av ansatte kan vanskelig løse problemer som følger av at kvalifiseringstiltakene ikke passer deltakernes behov
- Aktiveringsarbeiderne underutnyttet som kilde til forbedring – men kunnskapen må systematiseres og kvalitetssikres